

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

6. listopada 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zajednička poljoprivredna politika – Financiranje iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) – Nacionalni program ruralnog razvoja 2014. – 2020. – Uredba (EU) br. 1305/2013 – Članak 19. stavak 1. točka (a) – Potpora za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike – Potpora za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava – Kombiniranje potpora – Mogućnost odbijanja kombiniranja”

U predmetu C-119/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud, Latvija), odlukom od 24. veljače 2020., koju je Sud zaprimio 28. veljače 2020., u postupku

Līga Šenfelde

protiv

Lauku atbalsta dienests,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, C. Toader i N. Jääskinen, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za L. Šenfelde, koja se sama zastupa,
- za latvijsku vladu, prvotno K. Pommere, V. Soņeca, L. Juškeviča i E. Bārdiņš, a zatim K. Pommere i E. Bārdiņš, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, M. Kaduczak i A. Sauka, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 3. lipnja 2021.,

* Jezik postupka: latvijski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL 2013., L 347, str. 487.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Lige Šenfelde, vlasnice poljoprivrednog gospodarstva, i Lauku atbalsta dienests (Služba za podršku ruralnim područjima, Latvija), u vezi s odlukom kojom joj se odbija kombiniranje dviju potpora u vezi s razvojem poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1305/2013

- 3 Uvodne izjave 3., 7. i 17. Uredbe br. 1305/2013 glase:
 - „(3) Budući da cilj ove Uredbe, to jest ruralni razvoj, države članice ne mogu ostvariti u dostatnoj mjeri [...] već se može [...] bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti [...].
 - [...]
 - (7) [...] Svaka država članica trebala bi pripremiti ili nacionalni program ruralnog razvoja za čitav svoj teritorij ili niz regionalnih programa ili oboje, i nacionalni program i niz regionalnih programa. Svaki bi program trebao utvrditi strategiju za postizanje ciljeva vezanih uz prioritete Unije za ruralni razvoj te određeni niz mjera. Programiranje bi trebalo biti sukladno s prioritetima Unije za ruralni razvoj te se istovremeno prilagođavati nacionalnom kontekstu i dopunjavati druge politike Unije, osobito politiku poljoprivrednog tržišta, kohezijsku politiku te zajedničku ribarstvenu politiku. Države članice koje se odluče za pripremu niza regionalnih programa također bi trebale biti u stanju pripremiti nacionalni okvir bez posebne dodjele sredstava iz proračuna, kako bi se olakšala koordinacija među regijama u rješavanju problema na državnoj razini.
 - [...]
 - (17) [...] Također bi trebalo poticati razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava koja su potencijalno gospodarski isplativa. Kako bi se osigurala isplativost novih gospodarskih aktivnosti koje primaju potporu iz okvira te mjere, potporu bi trebalo uvjetovati podnošenjem poslovnog plana. [...].”

4 U članku 2. stavku 1. točki (n) te uredbe „mladi poljoprivrednik” definira se kao osoba koja nije starija od 40 godina u trenutku predaje zahtjeva, koja posjeduje adekvatnu stručnu spremu i vještine te prvi put na jednom poljoprivrednom gospodarstvu preuzima dužnost upravitelja tog poljoprivrednog gospodarstva.

5 U članku 5. navedene uredbe, naslovljenom „Prioriteti Unije za ruralni razvoj”, u prvom stavku točki 2. podtočki (a) određuje se:

„Postizanje ciljeva ruralnog razvoja, koji doprinose strategiji Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast, provodi se kroz sljedećih šest prioriteta Unije za ruralni razvoj [...]:

[...]

2. jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama [...] s naglaskom na sljedeća područja:

(a) poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti [...].”

6 Članak 6. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 glasi kako slijedi:

„[Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)] djeluje u državama članicama putem programa ruralnog razvoja. Tim se programima provodi strategija za postizanje prioriteta Unije za ruralni razvoj kroz niz mjera, kako je određeno u glavi III. Za postizanje ciljeva ruralnog razvoja temeljenog na prioritetima Unije traži se pomoć EPFRR-a.”

7 U skladu s člankom 13. te uredbe:

„Svaka mjera ruralnog razvoja programira se s ciljem izričitog doprinosa postizanju jednog ili više prioriteta Unije za ruralni razvoj. Indikativan popis mjera od osobite važnosti za prioritete Unije naveden je u Prilogu VI.”

8 Članak 19. navedene uredbe, naslovljen „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja”, određuje:

„1. Potpora obuhvaćena ovom mjerom uključuje:

(a) početnu pomoć za pokretanje poslovanja za:

i. mlade poljoprivrednike;

[...]

iii. razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava.

[...]

2. Potpora iz stavka 1. točke (a) podtočke i. dodjeljuje se mladim poljoprivrednicima.

[...]

Potpota iz stavka 1. točke (a) podtočke iii. dodjeljuje se malim poljoprivrednim gospodarstvima kako utvrđuju države članice.

[...]

4. Potpora iz stavka 1. točke (a) uvjetuje se podnošenjem poslovnog plana. Provedba poslovnog plana mora početi u roku od devet mjeseci od dana donošenja odluke kojom se odobrava pomoć.

Za mlade poljoprivrednike koji primaju potporu na temelju stavka 1. točke (a) podtočke i. poslovni plan mora predviđati da je mladi poljoprivrednik usklađen s člankom 9. Uredbe (EU) br. 1307/2013, u pogledu aktivnih poljoprivrednika unutar 18 mjeseci od datuma uspostavljanja.

Države članice utvrđuju gornji i donji prag za omogućavanje pristupa potpori poljoprivrednim gospodarstvima u smislu stavka 1. točke (a) podtočke i. i točke (a) podtočke iii. Donji prag za potporu iz stavka 1. točke (a) podtočke i. viši je od gornjeg praga za potporu iz stavka 1. točke (a) podtočke iii. Potpora se ograničava na gospodarstva koja spadaju pod definiciju mikropoduzeća i malih poduzeća.

5. Potpora iz stavka 1. točke (a) isplaćuje se u najmanje dvije rate tijekom razdoblja od najviše pet godina. Rate se mogu postupno smanjivati. Isplata zadnje rate prema stavku 1. točki (a) podtočkama i. i ii. uvjetuje se valjanom provedbom poslovnog plana.

6. Najviši iznos potpore iz stavka 1. točke (a) utvrđuje se u Prilogu II. Države članice definiraju iznos potpore iz stavka 1. točke (a) podtočke i. i točke (a) podtočke ii. također uzimajući u obzir društveno-gospodarsku situaciju programskog područja.

[...]”

Provedbena uredba (EU) br. 808/2014

- 9 Prilog I. Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 808/2014 od 17. srpnja 2014. o utvrđivanju pravila primjene Uredbe br. 1305/2013 (SL 2014., L 227, str. 18.) sadržava dio 5., koji se odnosi na šifre mjera i podmjera. U tom se dijelu predviđa, na temelju članka 19. Uredbe br. 1305/2013, pod šifrom 6, mjera pod nazivom „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja”. Među podmjerama za potrebe izrade programa koje odgovaraju toj mjeri nalaze se, pod šifrom 6.1, mjera nazvana „Potpora za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike” i pod šifrom 6.3 mjera nazvana „Potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava”.

Delegirana uredba (EU) br. 807/2014

- 10 U skladu s člankom 5. stavkom 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 807/2014 od 11. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i uvođenju prijelaznih odredbi (SL 2014., L 227, str. 1.), države članice određuju pragove iz članka 19. stavka 4. trećeg podstavka Uredbe br. 1305/2013 s obzirom na proizvodni potencijal poljoprivrednoga gospodarstva, koji se mjeri prema standardnom rezultatu, kako je utvrđeno u članku 5. Uredbe Komisije (EZ) br. 1242/2008 od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju tipologije Zajednice za poljoprivredna gospodarstva (SL 2008., L 335, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 41., str. 226.) ili prema drugoj istovjetnoj vrijednosti.

Smjernice Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014. – 2020.

- 11 U skladu s točkom 99. Smjernica Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima 2014. – 2020. (SL 2014., C 204, str. 1.) „[p]otpore se mogu dodijeliti istodobno na temelju više programa potpora ili u kombinaciji s jednokratnom potporom ako ukupan iznos državne potpore za aktivnost ili projekt ne premašuje gornje granice potpore utvrđene u ovim smjernicama”.
- 12 Točka 184. tih smjernica predviđa da „[m]aksimalni iznos potpore mora se ograničiti na 70 000 [eura] po mladom poljoprivredniku i 15 000 [eura] po malom poljoprivrednom gospodarstvu [i da] države članice moraju pri određivanju iznosa potpore za mlade poljoprivrednike uzeti u obzir i društveno-gospodarsku situaciju dotičnog područja”.

Latvijsko pravo

- 13 Točkom 1. Uredbe br. 292 Vijeća ministara od 9. lipnja 2015. koja se odnosi na postupak dodjele državnih potpora i potpora Europske unije u okviru podmjere „Potpora za pokretanje poslovanja tijekom razvoja malih poljoprivrednih gospodarstava” u okviru mjere „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja” (*Latvijas Vēstnesis* 2015., br. 126) predviđa se:

„Ovom uredbom uređuje se postupak dodjele državnih potpora i potpora Europske unije u okviru podmjere „Potpora za pokretanje poslovanja tijekom razvoja malih poljoprivrednih gospodarstava” u okviru mjere „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja u obliku jednokratnog plaćanja”.

- 14 U točki 20. te uredbe navodi se:

„Tijekom programskog razdoblja podnositelj zahtjeva za potporu samo jednom može dobiti potporu predviđenu ovim odredbama.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 Tužitelj u glavnom postupku, vlasnik poljoprivrednog gospodarstva, zatražio je 5. listopada 2015. u okviru prvog projekta dodjelu potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava.
- 16 Služba za podršku ruralnim područjima odlukom od 15. siječnja 2016. odobrila je taj zahtjev.
- 17 Tužitelj je 27. srpnja 2016. preuzeo poljoprivredno gospodarstvo koje su prije obrađivali njegovi roditelji.
- 18 On je 23. kolovoza 2016. u okviru drugog projekta podnio zahtjev za financiranje za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, pri čemu je nastavio s aktivnostima koje su bile subvencionirane prvom potporom.
- 19 Služba za podršku ruralnim područjima taj je drugi zahtjev odbila 8. studenoga 2016. na temelju članka 19. stavka 4. Uredbe br. 1305/2013.

- 20 Ta je služba smatrala da kandidat može, na temelju iste mjere, biti korisnik ili potpore za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava ili potpore za mlade poljoprivrednike. Također je smatrala da se nacionalnim zakonodavstvom ne dopušta da se najprije podnese zahtjev za potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, a potom i zahtjev za potporu za mlade poljoprivrednike jer time uvjet prvog pokretanja ili preuzimanja poljoprivrednog gospodarstva u vezi s potonjom potporom nije ispunjen.
- 21 Tužitelj u glavnom postupku osporavao je tu odluku o odbijanju pred Službom za podršku ruralnim područjima. Odlukom od 6. siječnja 2017. ta je služba potvrdila to odbijanje, ponovivši tako zabranu kombiniranja različitih potpora predviđenih tom uredbom.
- 22 Tužbe koje je tužitelj zatim podnio protiv te odluke o odbijanju odbile su administratīvā rajona tiesa (Općinski upravni sud, Latvija) odnosno Administratīvā apgabaltiesa (Regionalni upravni sud, Latvija).
- 23 Ti su sudovi osobito smatrali da iz ciljeva navedenih u tužiteljevim projektima u glavnom postupku proizlazi da se drugim projektom nastojao ostvariti cilj koji se nastojao postići prvim projektom. Dodjela dviju potpora za isti cilj protivna je pravilu o jednoj isplati i ne može se smatrati razmjernom uporabom sredstava. Osim toga, poljoprivrednik više ne potpada pod pojam „mladi poljoprivrednik” nakon što primi potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava predviđenu u članku 19. stavku 1. točki (a) podtočki iii. Uredbe br. 1305/2013.
- 24 Tužitelj u glavnom postupku podnio je 23. studenoga 2017. kasacijsku žalbu Augstākā tiesi (Senāts) (Vrhovni sud, Latvija), ističući osobito da su odredbe Uredbe br. 1305/2013 pogrešno protumačene.
- 25 U tom pogledu tvrdi da su dvije potpore uređene različitim odredbama i da se pravilo prema kojem se potpora ne može primiti više od jedanput, na temelju te uredbe, primjenjuje na svaku pojedinačnu podmjeru, a ne na njihovo kombiniranje.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev se stoga pita o usklađenosti nacionalnog propisa kojim se zabranjuje isplata potpore iz članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke i. Uredbe br. 1305/2013 poljoprivredniku koji je već dobio potporu na temelju tog stavka 1. točke (a) podtočke iii.
- 27 U tim je okolnostima Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud) odlučila prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „Trebaju li članak 19. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 1305/2013, u vezi s drugim odredbama navedene uredbe i odredbama Smjernica Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014. – 2020., tumačiti na način da:
1. poljoprivrednik ne ispunjava uvjet za ‚mladog poljoprivrednika’ samo zato što je dvije godine ranije dobio potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava predviđenu u članku 19. stavku 1. točki (a) podtočki iii. Uredbe br. 1305/2013;
 2. se tim odredbama državama članicama dopušta da utvrde propis u skladu s kojim se poljoprivredniku neće isplatiti potpora, iz članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke i. [te uredbe] ako mu se već dodijelila potpora iz [tog stavka 1. točke (a)] podtočke iii.;

3. država članica može odbiti poljoprivredniku dodijeliti više potpora ako se nije poštovao način kombiniranja potpora utvrđen u Programu ruralnog razvoja koji je odobrila Europska komisija?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 28 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 19. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 tumačiti na način da mu se protivi to da poljoprivrednik koji je dobio potporu za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, predviđenu točkom (a) podtočkom iii. te odredbe, tu potporu može kombinirati s potporom za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđenom njezinom točkom (a) podtočkom i.
- 29 Kao što to proizlazi iz članka 19. stavka 1. točke (a) te uredbe, potpora u okviru mjere „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja” obuhvaća tri vrste potpora za pokretanje poslovanja, među kojima je i ona za mlade poljoprivrednike i ona za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava.
- 30 U Prilogu I. Provedbenoj uredbi br. 808/2014 u dijelu 5., koji se odnosi na šifre mjera i podmjera, navodi se šifra koja odgovara potpori na temelju mjere „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja” predviđene člankom 19. Uredbe br. 1305/2013 i šifre koje odgovaraju podmjerama „Potpora za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike” i „Potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava”, o kojima je riječ u glavnom postupku.
- 31 U članku 19. stavku 2. Uredbe br. 1305/2013 propisuje se da se potpora iz stavka 1. točke (a) podtočke i. tog članka dodjeljuje mladim poljoprivrednicima, dok se ona iz njegova stavka 1. točke (a) podtočke iii. odobrava malim poljoprivrednim gospodarstvima, kako ih definiraju države članice.
- 32 Iako se potonjom odredbom na taj način državama članicama prepušta definiranje pojma „mala poljoprivredna gospodarstava”, u članku 2. stavku 1. točki (n) Uredbe br. 1305/2013 „mladi poljoprivrednik” definira se, u smislu te uredbe, kao „osoba koja nije starija od 40 godina u trenutku predaje zahtjeva, koja posjeduje adekvatnu stručnu spremu i vještine te prvi put na jednom poljoprivrednom gospodarstvu preuzima dužnost upravitelja tog poljoprivrednog gospodarstva”.
- 33 Iako se tekst članka 19. stavka 1. točke (a) navedene uredbe osobito odnosi na dodjelu dviju potpora o kojima je riječ u glavnom postupku, valja istaknuti da se njime ne utvrđuje redosljed dodjele tih potpora niti se njime izričito isključuje njihovo kumulativno dodjeljivanje.
- 34 U članku 19. stavku 4. prvom podstavku Uredbe br. 1305/2013 predviđa se da je dodjela potpora iz stavka 1. točke (a) tog članka, u koje spadaju dvije potpore o kojima je riječ u glavnom postupku, uvjetovana provedbom poslovnog plana i u njemu se utvrđuju uvjeti za provedbu tog plana.
- 35 Osim toga, u članku 19. stavku 4. trećem podstavku navedene uredbe propisuje se da države članice utvrđuju donji i gornji prag za omogućavanje pristupa potpori poljoprivrednim gospodarstvima na temelju stavka 1. točke (a) podtočke i. i iii. tog članka. U njemu se navodi da donji prag za potporu na temelju tog stavka 1. točke (a) podtočke i. mora biti viši od gornjeg

praga utvrđenog za potporu na temelju navedenog stavka 1. točke (a) podtočke iii. i da je ta potpora ograničena na poljoprivredna gospodarstva obuhvaćena definicijom mikropoduzeća i malih poduzeća.

- 36 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da je, kako to proizlazi iz članka 19. stavka 8. Uredbe br. 1305/2013, Komisija ovlaštena donijeti delegirane akte, među ostalim, za određivanje pragova iz navedenog stavka 4. tog članka 19. U članku 5. stavku 2. Delegirane uredbe br. 807/2014 se tako navodi da države članice određuju pragove iz članka 19. stavka 4. trećeg podstavka s obzirom na proizvodni potencijal poljoprivrednog gospodarstva, koji se mjeri prema standardnom rezultatu ili prema drugoj istovjetnoj vrijednosti.
- 37 Valja smatrati, s jedne strane, da se članak 19. stavak 4. Uredbe br. 1305/2013 ne bavi izričito pitanjem kombiniranja potpora dodijeljenih na temelju njezina članka 19. stavka 1. točke (a) podtočaka i. i iii. i, s druge strane, da utvrđivanju pragova za te potpore, poput onih iz tog stavka 4., nije protivno to da se dotične potpore kombiniraju ako se najviši iznos dodijeljene potpore, kako je navedeno u stavku 6. tog članka 19., poštuje.
- 38 Naime, nakon što dobije potporu za pokretanje poslovanja za razvoj malog poljoprivrednog gospodarstva, nije isključeno da će njezin korisnik doživjeti povećanje proizvodnog potencijala, ovisno o slučaju, zahvaljujući dobivanju prve potpore, tako da će odlučiti uspostaviti svoje poslovanje kao „mladi poljoprivrednik” u smislu članka 2. stavka 1. točke (n) navedene uredbe.
- 39 Stoga svojstvo korisnika takve potpore ne isključuje mogućnost pozivanja na svojstvo „mladog poljoprivrednika”, u smislu te odredbe, kojim se utvrđuju samo kriteriji dobi, kompetencija i prvog uspostavljanja poslovanja kao nositelja poljoprivrednog gospodarstva. Iz toga slijedi da se poljoprivrednik, poput tužitelja u glavnom postupku, može kvalificirati kao „mladi poljoprivrednik” u smislu navedene odredbe čak i ako je već koristio potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava iz članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke iii. te uredbe.
- 40 Kriterij prvog uspostavljanja poljoprivrednog gospodarstva ne podrazumijeva nužno da je poljoprivredno gospodarstvo koje „mladi poljoprivrednik” prvi put uspostavlja novo poljoprivredno gospodarstvo jer se taj kriterij može ispuniti i ako taj „mladi poljoprivrednik” želi nastaviti razvijati staro poljoprivredno gospodarstvo.
- 41 Osim toga, mogućnost kombiniranja dviju potpora o kojima je riječ u glavnom postupku potkrijepljena je činjenicom da se Uredbom br. 1305/2013 predviđa isplata potpore za mlade poljoprivrednike ne samo jednokratno nego obročno, s obzirom na to da je mogućnost takvog isplaćivanja u obrocima izričito predviđena člankom 19. stavkom 5. te uredbe i odražava se, osim toga, u njezinoj uvodnoj izjavi 17.
- 42 Osim toga, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 75. svojeg mišljenja, činjenicom da se mladom poljoprivredniku dopušta da, čak i nakon što je dobio potporu za razvoj malog poljoprivrednog gospodarstva, traži potporu za mlade poljoprivrednike, od koje se zatim oduzima iznos koji je već primio na temelju prve potpore, uzima se u obzir, osim toga, životna zbilja mladih poljoprivrednika te je u skladu s ciljevima Uredbe br. 1305/2013 i prioritetima Unije u području ruralnog razvoja.

- 43 Naime, potreba poticanja poljoprivrednika u fazi uspostavljanja poslovanja da povećaju i razvijaju svoja poljoprivredna gospodarstva i posljedično izmijene svoje izvorne poslovne planove pridonosi ostvarenju cilja te uredbe, odnosno ruralnog razvoja, kako se on odražava u uvodnoj izjavi 3. te uredbe, kao i potrebi poticanja razvoja malih poljoprivrednih gospodarstava koja potencijalno mogu biti ekonomski održiva, kao što je to pojašnjeno u uvodnoj izjavi 17. navedene uredbe.
- 44 Osim toga, valja istaknuti da Uredba br. 1305/2013 postavlja ciljeve kojima politika ruralnog razvoja treba doprinijeti i odgovarajuće prioritete Unije na način da se njome predviđaju prikladne mjere za njezinu provedbu. Naime, u članku 5. te uredbe navodi se šest prioriteta za ruralni razvoj, među kojima se u točki 2. tog članka nalazi, među ostalim, poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava i konkurentnost svih vrsta poljoprivrede, kao što je generacijska obnova, pri čemu se osobito naglašava poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije tih poljoprivrednih gospodarstava (vidjeti u tom smislu presudu od 8. srpnja 2021., Valonska regija (Potpora za mlade poljoprivrednike), C-830/19, EU:C:2021:552, t. 34.).
- 45 Potreba da se poljoprivrednike u fazi uspostavljanja poslovanja potakne da povećaju i razvijaju svoja poljoprivredna gospodarstva, istaknuta u točki 43. ove presude, također ulazi u okvir prioriteta Unije za ruralni razvoj.
- 46 U ovom slučaju je, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, tužitelj u glavnom postupku upravo u svojem poslovnom planu u vezi s potporama za mlade poljoprivrednike izrazio želju da nastavi započeti projekt razvijanjem svojeg gospodarstva povećanjem broja grla.
- 47 Međutim, valja podsjetiti na to da članak 19. stavak 6. Uredbe br. 1305/2013 ograničava iznose koji se mogu dobiti u svojstvu mladog poljoprivrednika na temelju potpore predviđene stavkom 1. točkom (a) tog članka, predviđajući „maksimalni” iznos potpore koja se na toj osnovi može dobiti.
- 48 U točki 99. Smjernica Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014. – 2020. predviđa se da se potpore mogu dodijeliti istodobno na temelju više programa potpora ili u kombinaciji s jednokratnom potporom ako ukupan iznos državne potpore za aktivnost ili projekt ne premašuje gornje granice potpore utvrđene u tim smjernicama.
- 49 U tom pogledu, u točki 184. navedenih smjernica pojašnjava se da maksimalan iznos potpore ne smije premašiti 70 000 eura po mladom poljoprivredniku i 15 000 eura po malom poljoprivrednom gospodarstvu, pri čemu države članice moraju odrediti iznos potpore za mlade poljoprivrednike uzimajući u obzir i socioekonomsku situaciju dotičnog područja.
- 50 Stoga, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 82. svojeg mišljenja i kao što je to navedeno u točki 37. ove presude, iznos dobiven na ime potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malog poljoprivrednog gospodarstva treba odbiti od iznosa odobrenog u okviru potpore za pokretanje poslovanja za mladog poljoprivrednika, tako da se gornja granica potpore po mladom poljoprivredniku, predviđena u članku 19. stavku 6. i Prilogu II. Uredbi br. 1305/2013 ne prekorači.
- 51 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 19. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 treba tumačiti na način da ne sprečava poljoprivrednika koji je primio potporu za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, predviđenu u

točki (a) podtočki iii. te odredbe, da tu potporu kombinira s potporom za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđenom u njezinoj točki (a) podtočki i., pod uvjetom da se poštuje najveći iznos dodijeljene potpore, kako je on predviđen u stavku 6. tog članka.

Drugo i treće pitanje

- 52 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 19. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis na temelju kojeg dodjela potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, predviđena u točki (a) podtočki iii. te odredbe, isključuje dobivanje potpore za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđene njezinom točkom (a) podtočkom i.
- 53 Dvojbe suda koji je uputio zahtjev u okviru tih pitanja konkretnije se odnose na marginu prosudbe kojom države članice raspolažu u pogledu uspostave sustava dodjele tih dviju potpora za pokretanje poslovanja.
- 54 U tom pogledu valja podsjetiti na to da države članice provode Uredbu br. 1305/2013 posredstvom svojih programa potpore ruralnom razvoju. Kao što to proizlazi iz članka 6. te uredbe i kao što se to odražava u njezinoj uvodnoj izjavi 7., EPFRR, naime, djeluje u tim državama putem navedenih programa.
- 55 Svaka država članica trebala bi izraditi nacionalni program ruralnog razvoja za cijeli svoj teritorij, niz regionalnih programa ili oboje, nacionalni program i niz regionalnih programa, pri čemu se tim programima provodi strategija kako bi se ostvarili prioriteti Unije za ruralni razvoj.
- 56 Iz toga slijedi da Uredba br. 1305/2013 ostavlja državama članicama marginu prosudbe u pogledu načina provedbe potpora koje su njome predviđene.
- 57 Naime, kao što to proizlazi iz članka 1. te uredbe, njome se utvrđuju pravila o programiranju, umrežavanju, upravljanju, praćenju i evaluaciji na temelju „odgovornosti koje dijele države članice i Komisija” te pravila za osiguravanje koordinacije između EPFRR-a i drugih instrumenata Unije.
- 58 Margina prosudbe kojom u tom okviru raspolažu države članice može se, među ostalim, odnositi na kriterije odabira projekata kako bi se osiguralo da se financijska sredstva namijenjena ruralnom razvoju koriste na najbolji mogući način i kako bi se mjere u okviru programâ ruralnog razvoja usmjerile u skladu s prioritetima Unije za ruralni razvoj te kako bi se zajamčilo jednako postupanje prema podnositeljima zahtjeva.
- 59 Ta margina prosudbe može se odnositi i na oblikovanje nacionalnih programa ruralnog razvoja te provedbu zahtjeva iz te uredbe, osobito u pogledu veličine poljoprivrednih gospodarstava koja ispunjavaju uvjete, kako je to navedeno u članku 19. stavku 2. trećem podstavku navedene uredbe, ili na iznos potpora, kao što to proizlazi iz stavka 6. tog članka.
- 60 Osim toga, na temelju članka 13. Uredbe br. 1305/2013, svaka mjera ruralnog razvoja programira se s ciljem izričitog doprinosa postizanju jednog ili više prioriteta Unije za ruralni razvoj. Valja istaknuti da je, kao što je to navedeno u tekstu tog članka, popis mjera iz Priloga VI. navedenoj uredbi koje su od osobite važnosti za prioritete Unije samo indikativan.

- 61 Iz toga slijedi da, kao što je to Komisija tvrdila u svojim pisanim očitovanjima, države članice načelno mogu odabrati što će uključiti ili ne uključiti u svoje programe ruralnog razvoja. Stoga one imaju mogućnost predviđanja ograničenja dodjele potpora za pokretanje poslovanja iz članka 19. stavka 1. točke (a) te uredbe, propisivanjem zabrane isplate potpore iz članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke i. navedene uredbe poljoprivredniku koji je već dobio potporu predviđenu točkom (a) podtočkom iii. te odredbe.
- 62 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 19. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg dodjela potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava iz točke (a) podtočke iii. te odredbe isključuje dobivanje potpore za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđene u njezinoj točki (a) podtočki i.

Troškovi

- 63 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 19. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 treba tumačiti na način da ne sprečava poljoprivrednika koji je primio potporu za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava, predviđenu u točki (a) podtočki iii. te odredbe, da tu potporu kombinira s potporom za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđenom u njezinoj točki (a) podtočki i., pod uvjetom da se poštuje najveći iznos dodijeljene potpore, kako je on predviđen u stavku 6. tog članka.**
- 2. Članak 19. stavak 1. Uredbe br. 1305/2013 treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg dodjela potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava iz točke (a) podtočke iii. te odredbe isključuje dobivanje potpore za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike, predviđene u njezinoj točki (a) podtočki i.**

Potpisi